

Ille meos gemitus, mea scit suspiria solus,
 Quem fugit humani nulla latebra sinus.
 Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt,
 Non nisi nos soli novimus, ille et ego.
 Nemo meos gemitus, vota, aut suspiria novit,
 Nemo, duo nisi nos, et duo sufficimus.

CAPUT VII.

VARIA DOCUMENTA PRO USU, ET PRAXI ASPIRATIONUM.

1. Ut qui domum moliantur à fundamentis, ita nos documenta scripturi pro usu et praxi aspirationum à fulcro, et veluti basi ipsarum, à Dei scilicet præsentiâ, ordiri debemus. Ab hac omninò pendet hæc Angelica exercitatio, neque enim ad absentem aspiramus, aut preces fundimus, qui nos audire et exaudire non possit. Præsens est ille omnibus, et ubique : atque ut canit quidam Religiosus Poëta (1) :

Cuncta Deus replet, Deus est suprâ, Deus infrâ,
 Æthereos orbes habitat, sub Sole, sub aurâ,
 Sub tellure latens, sub Dite, sub æquoris undâ.
 Omnia plena Deo.

Romanus sapiens ad suum Lucilium scribit (2) : *Non sunt ad cælum elevandæ manus, neque exorandus ædituus, ut nos ad aures simulachri, quasi magis exaudiri possimus, admittat. Propè est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico (Lucilli) sacer intrâ nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator, et custos : hic pro ut à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Bonus vir sine Deo*

¶ (1) Bapt. Mantua. 3. sylvarum. — (2) Seneca ep. 41.

nemo est. Præsentiâ itaque divina per se considerata facillima est : nam quid facilius quàm illum intueri, qui ubique est, in quo vivimus, movemur, et sumus? Sed attentâ naturæ nostræ corruptione, quæ per inepta et corpori jucunda vagari consuevit, cœcutimus plerique, et lucem ubique fulgentem non videmus. Sicut homini cæco præsens est sol, sed ipse soli absens est : sic omnis stultus et impius procul à Deo est, non quia Deus illi sit absens, sed quia ipse, utpotè cæcus, præsensem non videt. *Magna hæc miseria est, ut scribit Augustinus (1), cum illo non esse hominem, sine quo non potest esse : in quo enim est, sine dubio, sine illo non est, et tamen si ejus non meminit, eumque non intelligit, et diligit, cum illo non est.* Ut ergò cum illo simus, semper ad illum respiciamus, ejusque amorem assiduis aspirationibus excitemus, et augeamus. Amor enim oculum mentis ita afficit, ut non nisi amatum videre libeat. De illo quem amat, semper cogitat homo, semper loquitur, semper ad ipsum aspirat : et mutuo ista fiunt, præsentiâ Dei studium aspirandi gignit, ipsisque aspirationibus eadem fovetur, et nutritur.

2. Cùm autem varii sint modi à diversis scriptoribus (2) traditi, quibus Deum præsensem habere et concipere possumus ; ille cæteris præferendus, qui nec caput lædat, aut imaginationem, nec stolidos,

(1) Aug. l. 14. de Trin. c. 12. — (2) Scripserunt de præsentiâ Dei ex professo Virg. Ceparius, Joan. ab Angelis, Ant. Gaudier, Nicol. Lancie. Fran. Arias, Alphons. Rodrig. t. 1. Jacob. Alvarez t. 3. Lud. de Ponte in Duce spirit. Thomas Massut. l. 2. de cœlesti convers. Ludov. Parisiensis Capucin. in Palatio divini Amor. cap. 130. usque ad 159, et alii passim.

et quasi abstractos in peragendis ordinariis actionibus nos reddat, sed potius adjuvet ad solita exercitia perfectius obeunda. Hic duplex est. Primus consistit in actuali fidei exercitio circa tria, circa ejus immensitatem, quâ cœlum et terram implet, circa scientiam infinitam, quâ omnia videt et penetrat, etiam intimas cogitationes; circa ejus concursus ad omnes nostras actiones. Per simplicem enim istarum veritatum apprehensionem Dei assidue recordari facillimum erit. cumque hinc phantasmata absint, et actus imaginationis, non erit hic modus illusionibus subjectus, et capitis fatigationi. Secundus multo isto perfectior ille est, quo Deum non jam extrâ nos, sed in abdito cordis, et in intimo spiritus nostri præsentem, et in nos sua bona effundentem purissimo mentis oculo intuemur. *Nescitis*, ait Apostolus (1), *quia templum Dei estis, et spiritus Dei habitat in vobis?* Magna cæcitas multorum est, et non modica ignorantia, Deum semper extrâ se quærentium, ac si procul ab illis esset. Nam si est in omnibus rebus (ut fides docet) procul dubio etiam in nobis est, magis intimus nobis quàm anima corpori, quâ de causâ à Platonicis (2): *Anima mundi* dicitur, non quasi pars, et forma ipsius, sed tanquam perfectissima causa tribuens omnibus esse et operari. Tutius est autem Deum intrâ nos ipsos, quàm in aliis creaturis quærere, et aspiciere: species enim

(1) I. Cor. iii, 16. — (2) Variæ sunt Platonicorum sententiæ de Anima mundi. v. Proclum. et ex recentioribus Foxium in Timæum. Alcinoum c. 12. ac ib. Comment. Jacob. Carpentarii. Plotinum l. 2. 3. 9. enn. 2. ac ibid. Ficium, qui item legendus l. 4. Platonicæ Theolog.

externa creaturarum ita nos sæpè detinet, et rapit, ut non sinat ad Creatorem in illis habitantem intrare. Ideò querebatur Augustinus (1), se foris Deum quæsisse, qui intrâ ipsum erat. *Mecum eras, inquit, et tecum non eram.* Hæc Dei præsentia Sanctæ Catharinæ Senensi usui erat, quæ (teste Raymundo) in ejus vitâ, cellulam sibi secretam intrâ se ipsam fabricavit, in quâ jugiter cum Deo morabatur. Felix planè cubiculum, in quo anima seipsam abscondit à tumultu creaturarum, et cum magnâ tranquillitate Deo creatori intendit. Sententia Salvatoris est (2): Regnum Dei intrâ nos esse: Regnum verò Dei est ipsemet Deus cum universis divitiis suis. Ad ipsum igitur intrâ nos habitantem in fundo et essentiâ animæ ignitis aspirationibus introvertere nos debemus, semper de illo cogitando, ut ad ejus amplexum, et felicem cum eo unionem tandem pervenire, seu perducì mereamur.

3. Semper debet anima sancta, et veri sponsi amica (ut docet Richardus) (3) ad dilectum suum summo cum desiderio inhiare, parata semper et vocanti occurrere, et pulsanti aperire. Sed in hac introversione et praxi aspirationum, sicut et in reliquis exercitiis, vulgatum illud attendere debet, *Ne quid nimis*: ne videlicet ultrâ vires assumantur, ita ut caput gravetur ex nimia attentione, vel intentione affectus. Cavendum quoque, ne nimis extendat intellectum, ne si altius, quàm oporteat, volare tentaverit, à simplicitate aberrans internis tenebris involvatur: ex quibus intolerabiles miseræ et anxie-

(1) Aug. lib. 10. Conf. c. 27. — (2) Luc. xvii, 21. — (3) Rich. lib. 4. de contemp. c. 13.

tates oriri solent. Discretio hinc necessaria est, et simplicitas cum suavitate conjuncta, sicut dicit Scriptura (1), *Mel invenisti, comede quod sufficit.*

4. Eliciendæ sunt aspirationes, non perfunctoriè, et festinanter, sed cum maturâ serenitate spiritus, et interiori harmoniâ; ita ut reverâ sentiat anima se Deum quærere, et ipsum velle in mente suâ invenire, non alia de causâ, nisi ut ipsum diligat toto corde, totis viribus, tota virtute. Proderit aliquando, ex doctrinâ Seraphici Bonaventuræ (2), puras manus ad cælum levare, et suam interdum audire vocem: proderit ad sublevandam intentionem in cælum suspicere; sed cavendum ne extrâ se vegetur spiritus, et ne ipsæ Aspirationes sola voce prolatae steriles fiant, et sine fructu. Spiritus enim fertur in Deum per anagogicos excessus, oculo intellectûs ferè clauso, ac sopitis ejus discursibus, cum sancto silentio, ac ferventissimo affectu. Quare minima pars intellectui, maxima voluntati tribuenda est.

5. Convenit hoc exercitium illis præsertim, qui animam jam à vitiis expurgarunt, et aliquid in viâ illuminativâ, studioque virtutum, et exercitio meditationis profecerunt. Postquam enim anima ab affectu sæculi mentalis orationis exercitatione abducta fuerit, ita ut sentiat divinum in se ignem succensum, relicto statu meditationis ad statum transit aspirationis, post quem demùm ad contemplationem, et ad mysticam Theologiam pertingit. Rectè S. Nilus (3): *Si es Theologus, verè orabis; et si eris*

(1) Prov. xxv, 16. — (2) Bon. spec. discipl. p. 1. part. 2. c. 6.

— (3) Nilus de orat. c. 57.

Theologus, et verè orabis, Theologus verè eris. Et B. Joan. Climacus (1): *Statum tuum oratio tua manifestat tibi, hanc enim Monachi esse speculum tradunt Theologi rectissimè.* Sententia hæc est omnium Mysticorum post orationem vocalem, et meditationem poni aspirationes, tanquam modum orandi perfectiorem, per quem fit transitus ad orationem internam, et divinitus infusam. De quâ re legendi sunt duo viri eximii ex Ordine Capucinorum: Benedictus Anglus in Regulâ perfectionis (2), et Victor Gelenius (3) in Praxi mysticæ Theologiæ. An verò deserendus sit status meditationis, tribus indiciiis cognoscet, quæ tradit Joannes à Cruce (4) in Ascensu mentis Carmeli. Primum est, si jam non possis meditari, neque imaginationis operâ uti, nec ullam ab hâc re mentis refectionem, sed potius ariditatem percipias. Secundum, si nec placeat, nec gratum sit animæ tuæ ex industriâ occupare imaginationem, et desigere in aliquo objecto. Tertium, quando libet et placet animæ solam manere cum amorosa ad Deum attentione in quadam interiori pace, et quiete, absque actu saltem discursivo potentiarum. Tria hæc indicia simul sumpta in te animadvertere debes, quicumque optas à statu meditationis tutò ad alium sublimiorem progredi.

6. Requiritur alia quædam ad hoc exercitium, puritas cordis, rectitudo intentionis; perfecta abnegatio et nuditas ab omnibus imaginibus, et idolis creaturarum; fuga curiositatum, inutilium ser-

(1) Clim. gradu 28. — (2) Bened. Anglus Reg. perf. 1. pag. c. 19. — (3) Gelen. 1. dec. 4. a. 10. et dec. 6. per totam. —

(4) Jo. à Cruce Ascens. montis Carmeli l. 2. c. 13.

monum, humanarum consolationum, et vanarum occupationum, desiderium semper proficendi, humilitas, mens libera, et expedita ab omni terrenâ delectatione: lectio spiritualis, collocutio de rebus divinis; internum, externumque silentium, sicut scriptum est (1): *Qui minoratur actu, sapientiam percipiet*. Quælibet vel minima inordinatio, quicumque tenuissimus affectus erga aliquam creaturam, quævis levior offensa, aut exterior distractio, moram injiciunt animæ ad unionem cum Deo properanti. *Quantumcumque enim* (ait quidem vir Sanctus) (2) *profecisse videamur ad extrâ in bonis spiritualibus, et apparentiis, seu in reputatione sanctitatis, totum inane, et parvum est; nisi interior homo fuerit reformatus, et Deo conformis*. Constat autem ex his, non exigi ad hanc sapientiam acumen ingenii, et multiplicem cognitionem; sed simplicitatem, et purum atque ardentem affectum, cum assistentiâ Spiritus sancti, qui super humiles et parvulos requiescit. Quare multum lugendi sunt illi, qui solis externis exercitiis contenti, et interiorem animæ fundum negligunt, et sanctam cum Deo unionem. Numquam enim satiari anima poterit, et si omnibus spiritualibus divitiis abundet, nisi per amoris contactum, et intimam unionem Deum consequatur. *Fecisti nos Domine ad te*, inquit Augustinus (3), *et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te*: donec scilicet arctissimo tecum amoris vinculo jungatur.

7. Solet praxis aspirandi dura admodum, et dif-

(1) Eccli. xxxviii, 25. — (2) Gerlacus in solil. c. 25. — (3) Aug. l. 1. Confess. c. 1.

ficilis nondum exercitatis apparere. Natura enim instabilis, et libera, variisque cogitationibus, et desideriiis assueta, frenum divini amoris pertinaciter fugit: et quia statim fructum non videt, tanquam laborem nullius momenti contemnit. Sed hoc commune est omnibus exercitiis, quorum initia semper sunt difficilia: labor autem assiduus omnia vincit, et cum laudabilis consuetudo firmiter in animâ stabilita fuerit, quasi in naturam transibit, rebusque divinis tam facile intendet, quam facile spirat ac vivit. Accedit gratiæ auxilium, quod assidue implorare oportet: nam, ut ait Chrysostomus (1), *Suprà vires hominis est serere cum Deo colloquium, nisi adsit vis, et actus Spiritus sancti*. Unde sicut ad calorem nulla propinquior dispositio invenitur, quam ipsetem calor; ita nulla ad orationem convenientior præparatio ipsâ oratione. Quod si anima interdum langueat, ita ut ægrè aspirationes producat, aliqua pia meditatione utendum est, donec cor meditando incalescat, et mox ad aspirationes redeundum. Docet Gelenius (2), et addit, debere unumquemque in hunc finem sibi ipsi instituire colloquia plangentia sui ipsius vilitatem, et infidelitatem circa mortificationem, et virtutes: quæ si desint, petenda erunt ex meditationibus, et soliloquiis S. Augustini. Si verò nec meditatione, nec hujusmodi colloquiis cor excitetur, non propterea abjicienda spes est, sed constanter perseverandum difficulter agendo, et varias aspirationes quantumvis frigidè et aridè eliciendo, quoad usque, probata fide, victoria à Domino misericorditer concedatur. Tale est argumentum sanc-

(1) Chrys. lib. 2. de orat. — (2) Gelen. 1. p. dec. 6. art. 5.

tarum exercitationum, quale et plantarum; quotidie crescunt, quamvis id non appareat: processu verò temporis crevisse videbis, licet ipsum non videris incrementum.

8. Cùm eliciuntur aspirationes, extendenda intentio est ad finem ipsarum, qui est animam purificare, et disponere, aptamque reddere ad contemplationem, et unionem cum Deo. Qui gressum mentis in ipsis figit, nihil agit; quia juxta SS. Patrum vulgatissimum proloquium, non progredi in via Domini retrogredi est; et qui non ascendit, descendit. Omnis fructus et finis orationis, ex sententia Bonaventuræ (1) est Deo adhærere, et unum cum eo spiritum fieri per liquefactionem purissimi amoris, et speculationem serenissimæ cognitionis, et absconcionem in Dei vultu ab omni mundanorum strepitu, per excessum quietissimæ fruitionis; ubi omnes vires animæ et potentiæ à suis dispersionibus simul collectæ, et in unum verum, et simplicissimum, ac summum bonum fixæ, in quandam divinæ confortationis, et æternæ stabilitatis similitudinem transformantur. Ad hunc finem datæ sunt nobis à creatore vires animæ nostræ, non ut eas rebus terrenis mergamus, sed ut eas sanctis aspirationibus ad ipsum Deum efferamus, ad quem possidendum conditi sumus, et his quasi brachiis bonum nostrum, nostramque felicitatem amplectamur.

9. Qui ex hac saluberrimâ exercitatione uberes fructus percipere cupit, nulla unquam die, imò nulla hora, si fieri possit, eam intermittere debet. Cùm enim non sit opus continuum, sed moralis discre-

(1) Bon. de proees. Relig. proc. 7. c. 14.

tum, omnibus ferè actibus interseri potest, seu quis mente perspicax, seu tardus ingenio sit. Præclare Sanctus Ephrem (1): *Bonum fuerit semper orare, et numquam deficere, quemadmodum ait Dominus, Quare sive opereris, sive dormias, sive iter facias, sive comedas, sive bibas, sive decumbas, cave orationem tuam intermiseris. Sive in Ecclesia fueris, sive domi tuæ, sive in agro: et si oves pascas, et ædificia construas, et si in symposio verseris, ab oratione cave desistas.* Olim præcepit Deus (2), ut ignis in altari suo semper arderet, quem nutriet, inquit, Sacerdos subjiciens ligna manè per singulos dies. Altare autem Dei, ut magnus Gregorius interpretatur (3), est cor nostrum, in quo jubetur ignis semper ardere, quia necesse est ex illo ad Dominum charitatis flammam indesinenter accendere. Sunt qui certum quotidie pensum aspirationum à se exigunt, quod vix probarim, nisi discretio adsit, et magistri spiritualis consilium: affectum enim sequi in his oportet, et impulsum Spiritus sancti, qui certæ regulæ non subjicitur. Quidam cùm legisset, S. Bartholomæum Apostolum centies in die orasse, ut eum imitaretur, centies quotidie aspirabat ad Deum factis sibi quibusdam Litanis ex Dei nominibus et attributis: quod qualiter fieri debeat, scribit Jacobus Alvarez (4), Usus et unctio plura docebunt.

10. Concludo hoc caput aliquot documentis, ab his specialiter observandis, quibus gratia aspirationum à Deo concessa est. Et primò quidem ne hujus

(1) Ephrem c. 1. hom. de orando Deum. — (2) Levit. vi, 16.—
(3) Gregor. l. 25. moral. c. 7. 3. — (4) Alvar. t. 3. lib. 4. p. 3. c. 10.

doni jacturam faciant, se illo prorsus indignos fateantur, nec propterea insolescant, sed vilius de se sentiant, et gratiam Dei humilitatis velo occultent. Secundò caveant, ne eos contemnant, qui ejusmodi dono carent; fieri enim potest ut majorem illi charitatem habeant, et gratiores Deo sint in suâ simplicitate. Tertiò advertant, ne aliquâ præventi consolatione, ac dulcedine spirituali, nimium erga illam afficiantur, sicut ait Psalmista (1), *Divitiæ si affluant, nolite cor apponere*. Satius enim, et tutius est gloriari cum Apostolo in cruce Domini nostri Jesu Christi, quam in sensibili devotione, et delictis spiritualibus. Cessante autem operatione divinâ, recurrant ad propriam, et gratiæ subtractionem patienter ferant. Quartò ita influxui divinæ gratiæ satisfacere curent, ut vires corporales minimè lædantur: magno etenim periculo subjecta est spiritualis ingluvies, quâ quis percepta gratiæ suavitate spiritum urget indiscretè ad majorem fervorem, quam corpus ferat. Quintò divinæ gratiæ abundantiam ad sui mortificationem dirigant, et ad virtutum exercitationem; nec ita sinant se devotione absorberi, ut opera misericordiæ, et vitæ activæ officia negligant. Hæc monita Thomas à Jesu in libris de divinâ oratione tradit; exercitatis autem plura suggeret Spiritus sanctus.

(1) Psal. LXI, 11.

CAPUT VIII.

QUI SINT FONTES ASPIRATIONUM, QUÆ MATERIA, QUIS ORDO?
DE TRIPLICI STATU INCIPIENTIUM, PROFICIENTIUM, ET
PERFECTORUM.

1. Fontes copiosissimi, è quibus elici et hauriri possunt quàm plurimæ aspirationes, hi ferè sunt. Consideratio cœlestis patriæ, tædium hujus miseræ vitæ, desiderium videndi Deum, divinæ bonitatis, et misericordiæ magnitudo, Dei sapientiæ, potentia, justitia, et cætera attributa, dolor de peccatis, affectus gratitudinis erga Deum, amor in Deum, zelus animarum, passio Salvatoris, amor Dei erga nos, divinæ providentiæ admiratio, et desiderium patiendi pro Christo. His accedunt actus abnegationis, pœnitentiæ, charitatis, humilitatis, et cæterarum omnium virtutum. Quorum omnium materia desumi potest vel ex proprio cujusque affectu et devotione; vel ex verbis sacræ Scripturæ, vel ex Sanctis Patribus, aliisque piis Scriptoribus. Sacra Scriptura, maxime verò in Psalmis, hujusmodi affectuum feracissima est: et hi cæteris præferendi, quia nihil Deo gratius esse potest, quam si verbis à Spiritu sancto dictatis eum alloquamur. Sequuntur opuscula Sanctorum Patrum, et mysticorum Theologorum, quæ uberrimam aspirationum materiam suppeditant; præsertim confessiones S. Augustini, et ejusdem Soliloquia, Manuale, et Meditationes: opera item S. Laurentii Justiniani, Dionysii Carthu-

siani, Joannis Lanspergii, Thomæ à Kempis, et Ludovici Blosii, aliorumque recentiorum (1).

2. Thomas Massutius (2) triplicem librum describit, unde materia aspirationum desumi potest. Primus liber magnus est valdè, semper apertus, omnibus visibilis. Secundus parvus, occultus, omninò invisibilis, et à paucis tantummodò intelligibilis. Tertius magnus, et parvus; apertus, et clausus; visibilis, et invisibilis, et ex se intelligibilis. Primus est Mundus, qui, ut ait Basilius (3), perinde est ac liber litteris exaratus, palam contestans et prædicans gloriam Dei. Hujus quatuor sunt paginæ evolvendæ, a quo factus sit, ad quid, quâ ratione, et quantâ rerum varietate exornatus. Hunc verò nonnulli inutiliter legunt, vani scilicet et curiosi mundi sapientes, quales fuerunt infideles, qui, cum Deum cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis: alii perniciosè qui tanquam pueri analphabeti solam externam speciem creaturarum respicientes, indè sumunt occasionem recedendi à Creatore, ut adhæreant creaturæ: quidam utiliter et cum fructu spirituali, qui Deum in creaturis contemplantur, et in singulis operibus conditoris sapientiam, bonitatem, potentiam, et reliqua attributa laudant, prædicant, admirantur. Secundus est conscientia, sive cor nostrum pravum, profundum, et inscrutabile. In eo legere oportet, quid fuit homo, quid est, quid erit: quid potuit, quid possit, quid poterit:

(1) Vide Jacobum Alvarez. et viam vitæ æternæ Antonii Sucket. — (2) Massutius initio l. 2. de cœl. convers. — (3) Basil. hom. 11 exam.

quid fecit: quid nunc faciat, quid facturus sit. Deinde observandum, à quo sit scriptus, quæ sint in eo scripta, et ad quem finem. Scriptus est autem à Deo, et à nobis, sed stylo valdè diverso: à Deo litteris aureis inspirationum, admonitionum, legum, et dictaminis rectæ rationis: à nobis atramento culparum, et imperfectionum. Tertius est sacra Scriptura, cujus sunt libri historici, prophetici, morales, et mixti: in quibus quot apices, tot mysteria; quot verba, tot sunt incentiva nostri erga Deum amoris: si tamen legatur eo spiritu, quo scripta est.

3. Quod verò spectat ad ordinem aspirationum, ille in praxi omninò promiscuus est. Nimia enim amoris fœcunditas est, nec attendit quo ordine, quâ lege, quâ ve serie erumpat. Interdum nec verba requirit, nec voces omninò ullas, solis ad hoc contentus suspiriis: tunc præcipuè, quandò voluntas accensa est, quia tunc, ut monet Seraphica Virgo Teresia (1), tollendi sunt discursus intellectus, et strepitus verborum, ne his tanquam lignis amoris scintilla opprimatur et suffocetur. Aliæ quidem aspirationes incipientibus, aliæ proficientibus, aliæ perfectis conveniunt: sed quandoque incipiens proficientium et perfectorum orationes assumit, ut discat ad altiora cor suum erigere: et isti vice versâ incipientium aliquandò induunt affectus, ne perdant humilitatem, dum semper habitant in excelsis. Porrò affectus incipientium sunt horror inferni, detestatio peccati, timor judiciorum et justitiæ Dei contritio, petitio veniæ, odium et contemptus sui, suæ vili-

(1) Teresia vitæ suæ c. 15.

tatis cognitio et erubescencia. Proficientium, imitatio Christi et Sanctorum, gratitudo, perfecta abnegatio, amor virtutum, et desiderium eas acquirendi. Perfectorum, gaudium spirituale, admiratio divinæ majestatis, amor Dei, ingens desiderium sanctificationis nominis ejus, et adventus regni ipsius.

4. Triplex igitur est status vitæ spiritualis: quia, ut dicit D. Gregorius (1), aliud sunt virtutis exordia, aliud profectus, aliud perfectio. In primo statu sunt Incipientes, quasi tyronum agmen; in secundo proficientes, quasi tyrocinium prætergressi; in tertio perfecti, quasi milites veterani. Sanctus Maximus martyr (2) primos servis, medios mercenariis, postremos filiis comparat. Angelicus Doctor (3) tribus ætatibus hunc triplicem statum assimilat, infantia, juventuti, et virilitati: ut enim docet Augustinus (4), *Nascitur Charitas divinâ operante misericordiâ; cum nata fuerit, crescit, et roboratur; roborata demique perficitur*. Primus status purgat, secundus illuminat, tertius perficit: qui sunt tres actus Angelicæ et humanæ Hierarchiæ à Dionysio Areopagitâ descripti. S. Bonaventura (5) tres assignat operationes, quas juxta hanc triplicem viam charitas in anima exercet. Primam vocat virtutis vigorem, quia mediante vigore gratiæ anima purgatur à peccatis: secundam veritatis splendorem, quia studio mortificationis divinatorum cognitione anima illustratur: tertiam charitatis ardorem, quia

(1) Greg. hom. 15. in Ezech. — (2) Maximus Mar. de eccl. mystagogia c. 24. — (3) D. Thom. 2. 2. q. 24. a. 9. — (4) Aug. tract. 5. in epist. Joannis. — (5) Bonav. p. 5. brevilogii c. 10.

vi amoris anima in Deum transformatur. Via purgativa purgat ac perficit sensus, illuminativa rationem, unitiva spiritum sive mentem, quæ est animæ superior pars. Purgativa Deo Patri appropriatur, cui potentia attribui solet: illuminativa Deo Filio, tum quia est sapientia Patris, tum quia hæc via in Christi imitatione consistit: unitiva Spiritui sancto, cujus proprius effectus est unio per amorem. In prima cognoscit homo seipsum, in secunda Deum, in tertia studet unioni, et transformationi in ipsum: quia omnis vitæ spiritualis substantia ad hæc tria puncta refertur, quid sit homo, quid sit Deus, et qualiter hæc duo unum per amorem efficiantur. Sicut ignis cum in lignum viride operatur, primo frigus et humiditatem tanquam obstacula sua expellit; deinde calorem et siccitatem immittit, veluti qualitates ad aditum suum necessarias; ac tandem intimè illi unitur: sic ad unionem animæ cum Deo primùm amoliri oportet omnia impedita; postea requisitas dispositiones adferre: quibus peractis infallibiliter unio subsequetur.

5. In primo purgantium statu sunt peccatores post conversionem, qui præterita peccata puniunt, et pugnant ne iterum labantur in ea; qui pravos habitus exsecant, et passiones interimunt. Et ideo carnem castigant jejuniis, vigiliis, laboribus, aliisque austeritatibus, lacrymisque, et contritioni operam dant: In secundo proficientium illi degunt, qui terrenorum affectum deponentes puritali student, et virtutum acquisitioni: virtus enim est proprium ac verum animæ lumen. Crebris idcirco meditationibus de Christi virtutibus et doctrina

urgent semetipsos; et accendunt ad imitationem. In tertio demum illi quiescunt, qui purgata jam mentis acie arcano nexu Deo uniri merentur, et eâ pace fruuntur, quæ exsuperat omnem sensum. Una sanè est charitas, cui omnes isti incumbunt, sed gradus et incrementa diversa sunt. Contingit autem nonnunquam, Deo sic disponente, ut tyrones perfectorum prærogativis locupletentur, et ad divinæ contemplationis altitudinem (quamvis brevi mora) eleventur: ne fortè objecta virtutis difficultate, ac tentationum pressura territi, ab incæpto itinere resiliant. Sicut è contrario acerrimis tentationibus perfectiores animæ aliquando infestantur, Deo permittente; ne, sicut de ipso testatur Apostolus, magnitudine revelationum extollantur. Gustata enim à pœnitentibus suavitate spiritus, desipiunt illis mundus et carò: et cum perfectus incipientium molestias patitur, despicit se ipsum, et impensius laborat, ac si ab apice perfectionis longo admodum itinere distaret.

6. Sunt autem hîc tria advertenda, quæ ex dictis colliguntur. Primum, quod, cum vita spiritalis duplex sit, activa, ac contemplativa: ad activam duo priores status pertinent, tertius ad contemplativam. Secundum, quod amor, de quo loquimur, et in quo sita est Christiana perfectio, non est amor afficiens, sive affectuosus, ut ajunt, sed efficiens, practicus, et obediencialis, qui à proprio bono voluntatem omninò abducit, Deoque subjicit, ejusque voluntati tam imperanti, quam consulenti conformem facit. Affectus quidam teneri et molles, ignavi sunt, et otiosi, et lacryma nihil

citiùs arescit. Si quis Dominus servum habeat, qui domi otiosus sedeat, magnificentiam ejus et opes semper contemplans, et nihil aliud obsequi præstet, is certè hunc servum tanquam muneri suo ineptum arguet, et à servitio amovebit. Ideò Christus observantiam mandatorum præcipit, et Sancti Patres studium bonorum operum super omnia commendant. Ad hunc amorem practicum omnes aspirationes dirigi debent; ex illo quippe oritur vera et solida devotio, purum gaudium, atque acquisitio virtutum. Tertium, quod licèt distinxerimus tres supradictos status penes tria officia et exercitia, puritatis scilicet, lucis, et amoris; non id tamen eo sensu intelligendum est, ac si purgatio ad cæteros status, illuminatio ad primum et tertium, et perfectio ad duos priores non extendatur. In unoquoque enim omnes actus hierarchici reperiuntur; et in purgativa non solum emundatio à peccatis, sed etiam notitia veritatis, et Dei amor vigenens, et sic de reliquis; tantoque excellentiùs isti actus fiunt, quanto status est sublimior. Idcirco tamen unicuique statui proprium destinatur officium, quia illi congruentius, magisque essentielle est, et ad ipsum duo reliqua dirigere oportet: in primo nimirum, lucem et amorem ad purgationem, in secundo purgationem et amorem ad illuminationem, in tertio puritatem et lucem ad amorem. Hâc (1) autem actuum communicatione fit, ut et dolor ex amore dulcior sit, et amor ex causis ritè perpensis justî doloris securior, et incitator: cumque commiscerentur actus unius viæ cum actibus et exercitiis

(1) Henric. Morus in Methodo exercitiorum S. Ignatii § 1.

alterius; incipientes ad majora jugiter aspirant: proficientes verò et perfecti memoriam retinent et affectum earum rerum, quæ sunt fundamenta perfectionis, et prima principia sanctitatis.

CAPUT IX.

TRANSITUS AB ASPIRATIONIBUS AD CONTEMPLATIONEM. AD-
DITA QUEDAM DE ASPIRATIONE PASSIVA. QUID SIT CON-
TEMPLATIO. EJUS OBJECTUM ET CAUSÆ.

4. Aspirationibus tanquam alis evehitur Anima ad felicissimas cum Deo nuptias; earum enim mediante usu id evenire potest, quod dixit Abbas Alois (1): *Quia si vult homo, in unâ die usque ad Vesperam pervenit ad mensuram Divinitatis.* Sed hoc ratum, difficillimum, et vix intelligibile est: et nos infra de duratione statûs aspirationum disseremus. Nunc videndum, quo pacto ab illis ad contemplationem fiat transitus. Revocatâ siquidem ad interiora sua, mediante aspirationum activitate, inferioris hominis capacitate, et elevatâ ad Deum mente motibus anagogicis, affectuque successo, spiritus rationalis à vinculis passionum, et fallaciis sæculi expeditus ad cœlestia perlustranda lumen internum dirigit, et ad statum transit altissimæ ac divinæ contemplationis. *Illuxerunt*, inquit Psalmographus (2), *coruscationes tuæ orbi terræ: commota est terra.* Sunt enim aspirationes quasi

(1) Vitæ Patrum. lib. 5. libello 11. — (2) Psal. LXXVI, 19. et xcvi, 4.

subitanæ illustrationes, quibus subinde coruscantibus, terra humani cordis admiratione cœlestium excitata, terrena relinquens ad superna elevatur. Quia verò celerrimè motiones istæ anagogicæ peraguntur, nisi aspirans cogitationes impertinentes, quæ animo sese ingerunt, rejiciat, aliamque protinus substituat aspirationem, cujus additione distractio cohibeatur, haud fieri poterit, quin mens prona ad evagationem statim ad externa dilabatur, quæ sensibus obijciuntur. Hanc calamitatem in seipso experiebatur, et sic deplorabat Augustinus (1): *Aliquando intromittis me in affectum multum inusitatum introrsus, ad nescio quam dulcedinem: quæ si perficiatur in me, nescio quid erit, quod vita ista non erit. Sed recido in hæc ærumnosis ponderibus, et resorbeor solitis, et teneor, et multum fleo, sed multum teneor. Tantum consuetudinis sarcina digna est. Hic esse valeo, nec volo; illic volo, nec valeo, miser utrobique.* Sagtagendum est itaque, ut spiritus in se ipso conclusus, atque à distractionibus, affectuque inordinato liber exardescat sicut ignis; et suspiriis ac desideriiis piè scintillantibus seipsum benè afficiat et Deo conjugat.

2. In hoc statu respirationis vix ultra annum devotus exercitator detinebitur, ut Gelenius observat (2): solet enim eo spatio emenso ad firmum intuitum contemplationis transire, ut ignem amoris intus clausum ab instantaneo motu anagogico ad ampliora spiritualis magnitudinis spatia extendat. Si

(1) August. lib. 10. confess. c. 40. — (2) Gelenius p. 1. dec. 6. art. 7. et Candfelt de voluntate Dei p. 1. c. 18.